Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

26. januar 2017 *

»Appel — konkurrence — karteller — belgiske, tyske, franske, italienske, nederlandske og østrigske markeder for badeværelsesudstyr og -inventar — samordning af salgspriser og udveksling af følsomme kommercielle oplysninger — begrundelsespligt«

I sag C-613/13 P,

angående en appel i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 26. november 2013,

Europa-Kommissionen ved F. Castillo de la Torre, F. Ronkes Agerbeek og J. Norris-Usher, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

appellant,

de øvrige parter i appelsagen:

Keramag Keramische Werke GmbH, tidligere Keramag Keramische Werke AG, Ratingen (Tyskland),

Koralle Sanitärprodukte GmbH, Vlotho (Tyskland),

Koninklijke Sphinx BV, Maastricht (Nederlandene),

Allia SAS, Avon (Frankrig),

Produits Céramiques de Touraine SA, Selles-sur-Cher (Frankrig),

Pozzi Ginori SpA, Milano (Italien),

Sanitec Europe Oy, Helsinki (Finland),

ved barrister J. Killick, advokat P. Lindfelt og Rechtsanwalt K. Struckmann,

sagsøgere i første instans,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af Domstolens vicepræsident, A. Tizzano, som fungerende formand for Første Afdeling, samt dommerne M. Berger, E. Levits, S. Rodin (refererende dommer) og F. Biltgen,

* * Processprog: engelsk.

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: fuldmægtig K. Malacek,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 10. september 2015,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 26. november 2015,

afsagt følgende

Dom

1 Ved sin appel har Europa-Kommissionen nedlagt påstand om ophævelse af Den Europæiske Unions Rets dom af 16. september 2013, Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, ikke trykt i Sml., herefter »den appellerede dom«, EU:T:2013:457), for så vidt som Retten ved denne dom delvist annullerede Kommissionens afgørelse K(2010) 4185 endelig af 23. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39092 – Badeværelsesudstyr og -inventar) (herefter »den omtvistede afgørelse«).

2 Keramag Keramische Werke GmbH, tidligere Keramag Keramische Werke AG, Koralle Sanitärprodukte GmbH, Koninklijke Sphinx BV, Allia SAS, Produits Céramiques de Touraine SA, Pozzi Ginori SpA og Sanitec Europe Oy (herefter under ét »sagsøgerne i første instans«) har ved en kontraappel nedlagt påstand om ophævelse af den appellerede dom, for så vidt som Retten med denne dom frifandt Kommissionen i det søgsmål, som de havde anlagt med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse vedrørende deres deltagelse i en overtrædelse af konkurrencereglerne på det italienske marked for badeværelsesprodukter.

Sagens baggrund og den omtvistede afgørelse

3 Sagens baggrund blev fremstillet i den appellerede doms præmis 1-26 og kan sammenfattes som følger.

4 Ved den omtvistede afgørelse fastslog Kommissionen, at der var sket en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF og af artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde af 2. maj 1992 (EFT 1994, L 1, s. 3) inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar. Denne overtrædelse, som 17 virksomheder deltog i, fandt sted i løbet af forskellige perioder i tidsrummet fra den 16. oktober 1992 til den 9. november 2004 i form af en flerhed af konkurrencebegrænsende aftaler eller samordnet praksis på Belgiens, Tysklands, Frankrigs, Italiens, Nederlandenes og Østrigs områder.

5 Den 15. juli 2004 oplyste Masco Corp. og selskabets datterselskaber, herunder Hansgrohe AG, som fremstiller vandhaner og armaturer, og Hüppe GmbH, som fremstiller bruseafskærmninger, Kommissionen om forekomsten af et kartel inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar og anmodede om bødefritagelse i henhold til Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT 2002, C 45, s. 3) eller subsidiært om nedsættelse af den bøde, som de kunne blive pålagt. Kommissionen traf den 2. marts 2005 en betinget beslutning om bødefritagelse for Masco Corp.

6 Den 9. og den 10. november 2004 gennemførte Kommissionen uanmeldte kontrolundersøgelser i lokalerne for flere selskaber og nationale brancheforeninger med aktiviteter inden for sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar. Efter i perioden fra den 15. november 2005 til den 16. maj 2006 at have fremsendte begæringer om oplysninger til de nævnte selskaber og foreninger, herunder til visse af sagsøgerne i sag T-379/10, vedtog Kommissionen den 26. marts 2007 en klagepunktsmeddelelse,

som også blev meddelt de sidstnævnte. I perioden fra den 15. november 2004 til den 20. januar 2006 anmodede et vist antal virksomheder, som ikke omfattede sagsøgerne i første instans, om bødefritagelse eller -nedsættelse.

7 Efter en høring, som blev afholdt fra den 12. til den 14. november 2007, hvori sagsøgeren i sag T-381/10 deltog, fremsendelsen den 9. juli 2009 af en sagsfremstillingsmeddelelse til flere selskaber, herunder sagsøgerne i sag T-379/10 og sagsøgeren i sag T-381/10, hvorved Kommissionen henledte deres opmærksomhed på de beviser, som den påtænkte at lægge til grund ved vedtagelsen af en endelig afgørelse, og Kommissionens fremsendelse af yderligere begæringer om oplysninger i perioden fra den 19. juni 2009 til den 8. marts 2010 til flere selskaber, herunder visse af sagsøgerne i sag T-379/10 og sagsøgeren i sag T-381/10, vedtog Kommissionen den 23. juni 2010 den omtvistede afgørelse.

8 I den omtvistede afgørelse fandt Kommissionen nærmere bestemt, at den fastslåede overtrædelse for det første hovedsageligt bestod i, at producenterne af badeværelsesudstyr og -inventar samordnede deres årlige prisforhøjelser og andre aspekter ved prisfastsættelsen ved regelmæssige møder i nationale brancheforeninger, for det andet i fastsættelse eller samordning af priserne ved konkrete begivenheder, såsom en stigning i råvarepriser, indførelsen af euroen eller indførelse af motorvejsafgifter, og for det tredje i videregivelse og udveksling af følsomme kommercielle oplysninger. Denne praksis fulgte et gentaget mønster, som havde vist sig at være det samme i de seks medlemsstater, der var omfattet af Kommissionens undersøgelse. Fastsættelsen af priser i sektoren for badeværelsesudstyr og -inventar var en årlig tilbagevendende begivenhed, og producenterne fastsatte nærmere bestemt deres prislister, som i almindelighed gjaldt et år, og som dannede grundlag for de kommercielle relationer med grossisterne.

9 Kommissionen fandt ligeledes, at den ovenfor beskrevne praksis var en del af en samlet plan med det formål at begrænse konkurrencen mellem adressaterne for den omtvistede afgørelse og besad de karakteristika, som kendetegner en samlet og vedvarende overtrædelse, hvis anvendelsesområde omfattede de tre undergrupper af produkter, nemlig vandhaner og armaturer, bruseafskærmninger og tilbehør samt keramiske artikler (herefter »de tre undergrupper af produkter«), som omfattede Belgiens, Tysklands, Frankrigs, Italiens, Nederlandenes og Østrigs områder. Hvad angår kartellets opbygning henviste Kommissionen til eksistensen af nationale brancheforeninger, som omfattede medlemmer, hvis virksomhed vedrørte alle tre undergrupper af produkter, som den benævnte »koordinationsorganer«, nationale brancheforeninger, som omfattede medlemmer, hvis virksomhed vedrørte mindst to af de tre undergrupper af produkter, som den benævnte »foreninger vedrørende flere produktgrupper«, samt specialsammenslutninger, som omfattede medlemmer, hvis virksomhed vedrørte en af de tre undergrupper af produkter. Endelig fastslog Kommissionen, at der fandtes en central gruppe af virksomheder, som havde deltaget i kartellet i forskellige medlemsstater og via koordinationsorganer og foreninger vedrørende flere produktgrupper.

10 Sagsøgerne i sag T-379/10, nærmere bestemt Keramag Keramische Werke, Koninklijke Sphinx, Allia, Produits Céramiques de Touraine og Pozzi Ginori, fremstillede keramiske artikler, og Koralle Sanitärprodukte fremstillede bruseafskærmninger. På tidspunktet for de foreholdte faktiske omstændigheder var sagsøgerne i sag T-379/10 alle datterselskaber af Sanitec Europe, sagsøger i sag T-381/10, som ligeledes er adressat for den omtvistede afgørelse. I denne afgørelse benævnte Kommissionen Sanitec Europe, Allia og dets datterselskaber, Keramag Keramische Werke og dets datterselskaber, Koninklijke Sphinx og Pozzi Ginori, under ét »Sanitec«. Under hele deres deltagelse i den overtrædelse, som de blev forholdt, var Sanitec Europes datterselskaber medlemmer af følgende nationale brancheforeninger for producenter af badeværelsesudstyr og -inventar: Vitreous China-group, i Belgien, IndustrieForum Sanitär, tidligere Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie, Arbeitskreis Baden und Duschen og Fachverband Sanitärkeramische Industrie, i Tyskland, Association française des industries de céramique sanitaire (herefter »AFICS«), i Frankrig, Michelangelo-foreningen, i Italien, Sanitair Fabrikanten Platform og Stichting Verwarming en Sanitair, i Nederlandene, og Arbeitskreis Sanitärindustrie, i Østrig.

11 Hvad angår sagsøgerne i første instans' deltagelse i den fastslåede overtrædelse fastslog Kommissionen, at eftersom Sanitec Europe gennem sine nationale datterselskaber i den overtrædelsesperiode, som disse blev foreholdt, havde deltaget i de ulovlige møder i IndustrieForum Sanitär, Arbeitskreis Sanitärindustrie, Sanitair Fabrikanten Platform og Stichting Verwarming en Sanitair samt i møderne i Michelangelo-foreningen – som var organer og en forening, hvis øvrige medlemmer var aktive i flere medlemsstater, der var berørt af den omtvistede afgørelse – var sagsøgerne i første instans en del af den centrale gruppe af virksomheder, som havde kendskab til eller med rimelighed burde have kendskab til, at den fastslåede overtrædelse dels vedrørte i hvert fald tre undergrupper af produkter, dels havde en stor geografisk udstrækning, idet den dækkede seks medlemsstaters områder.

12 Med henblik på beregningen af de bøder, der blev pålagt de enkelte virksomheder, støttede Kommissionen sig på retningslinjerne for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 (EUT 2006, C 210, s. 2). Kommissionen fastsatte bødens grundbeløb, idet den præciserede, at denne beregning for hver virksomhed var baseret på virksomhedens afsætning i medlemsstaten, multipliceret med det antal år, som virksomhederne havde deltaget i den fastslåede overtrædelse i hver medlemsstat og for den pågældende undergruppe af produkter, således at der blev taget hensyn til, at visse virksomheder udelukkende udøvede deres aktiviteter i visse medlemsstater eller udelukkende med hensyn til én af de tre undergrupper af produkter.

13 Hvad angår overtrædelsens grovhed fastsatte Kommissionen en koefficient på 15% under hensyn til fire kriterier til vurdering af den nævnte overtrædelse, nemlig arten af den foreholdte adfærd, de samlede markedsandele, overtrædelsens geografiske udstrækning og udmøntningen i praksis heraf. Desuden fastsatte den den multiplikationsfaktor, der skulle finde anvendelse som følge af overtrædelsens varighed, til 4,33 for Keramag Keramische Werke og for Tyskland, der svarede til en deltagelse i overtrædelsen på fire år og fire måneder, til 10 for Keramag Keramische Werke og for Østrig, der svarede til en deltagelse i overtrædelsen på ti år, til 3 for Keramag Keramische Werke og for Belgien, der svarede til en deltagelse i overtrædelsen på tre år, til 8,75 for Koralle Sanitärprodukte, der svarede til en deltagelse i overtrædelsen på otte år og ti måneder, til 3 for Koninklijke Sphinx og for Belgien, der svarede til en deltagelse i overtrædelsen på tre år, til 0,66 for Allia og for Frankrig, der svarede til en deltagelse i overtrædelsen på otte måneder, til 0,66 for Produits Céramiques de Touraine og for Frankrig, der svarede til en deltagelse i overtrædelsen på otte måneder, og til 5,33 for Pozzi Ginori, der svarede til en deltagelse i overtrædelsen på fem år og fire måneder. Endelig besluttede Kommissionen med henblik på at afskrække de pågældende virksomheder fra at deltage i den ulovlige praksis, som var genstand for den omtvistede afgørelse, at forhøje bødens grundbeløb med et ekstrabeløb på 15%.

14 Efter at have fastsat grundbeløbet undersøgte Kommissionen, om der forelå skærpende eller formildende omstændigheder, der kunne begrunde en justering af bødens grundbeløb. Kommissionen fastslog ingen skærpende eller formildende omstændigheder i forhold til sagsøgerne i første instans, og efter anvendelsen af loftet på 10% af omsætningen udgjorde den bøde, som sagsøgerne i første instans blev pålagt ved den omtvistede afgørelses artikel 2, 57 690 000 EUR.

Sagen for Retten og den appellerede dom

15 Ved stævninger indgivet til Rettens Justitskontor den 8. september 2010 anlagde sagsøgerne i første instans to søgsmål med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse, idet de i sag T-379/10 fremsatte syv anbringender og i sag T-381/10 ni anbringender.

16 Den 16. december 2010 besluttede Retten at forene sagerne med henblik på den skriftlige forhandling og den 23. marts 2012 med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.

17 Ved den appellerede dom forkastede Retten de fleste af sagsøgerne i første instans' anbringender, men, idet de syv anbringender, der var gjort gældende i sag T-379/10, i det væsentlige var identiske med de fem første anbringender og det ottende og det niende anbringende, der var påberåbt i sag T-381/10, og idet Retten havde gengivet anbringendernes nummerering i den sidstnævnte sag, tiltrådte Retten sagsøgerne i første instans' tredje anbringendes første og tredje led. Retten fandt, at Kommissionen med urette havde fundet dels, at Allia og Produits Céramiques de Touraine havde deltaget i den pågældende overtrædelse, dels, at Pozzi Ginori havde deltaget i denne overtrædelse fra den 10. marts 1996 til den 14. september 2001, eftersom overtrædelsen kun var tilstrækkeligt godtgjort fra den 14. maj 1996 til den 9. marts 2001, og Retten annullerede derfor den berørte del af den omtvistede afgørelses artikel 1, stk. 1, nr. 6.

18 Hvad angår bødenedsættelsen annullerede Retten, idet den tog hensyn til, at sagsøgerne i første instans' tredje anbringende blev delvist tiltrådt, den omtvistede afgørelses artikel 2, stk. 7, om fastsættelse af den bøde, som sagsøgerne i første instans blev pålagt, for så vidt som denne oversteg 50 580 701 EUR.

Parternes påstande

Appellen

19 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Punkt 1 i den appellerede doms konklusion ophæves, for så vidt som der herved skete annullation af den omtvistede afgørelses artikel 1, som vedrører de begivenheder, som havde fundet sted inden for AFICS, og Allias, Produits Céramiques de Touraine og Sanitec Europes ansvar for de nævnte begivenheder.

— Punkt 2 i den appellerede doms konklusion ophæves i sin helhed.

— Såfremt Domstolen selv træffer endelig afgørelse i sagen, frifindes Kommissionen i annullationssøgsmålet, for så vidt som det vedrører de begivenheder, som havde fundet sted inden for AFICS, og de bøder, som Allia, Produits Céramique de Touraine og Sanitec Europe er blevet pålagt, opretholdes.

— Sagsøgerne i første instans tilpligtes at betale omkostningerne i forbindelse med denne appel og, såfremt Domstolen træffer endelig afgørelse om annullationssøgsmålet, omkostninger i første instans.

20 Sagsøgerne i første instans har nedlagt følgende påstande:

— Appellen afvises, eller den forkastes.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Kontraappellen

21 Sagsøgerne i første instans har nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede doms konklusions punkt 1 og 3 ophæves, for så vidt som Retten med denne dom forkastede det femte anbringendes andet led, der var påberåbt i første instans, og hvormed det blev gjort gældende, at anklagerne mod Pozzi Ginori og Sanitec Europe vedrørende Italien ikke var korrekt anført i klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007.

— Den omtvistede afgørelses artikel 1, stk. 1, nr. 6, annulleres, for så vidt som Kommissionen med denne bestemmelse fandt, at Sanitec Europe og Pozzi Ginori havde deltaget i en overtrædelse på det italienske marked, eller, subsidiært, annulleres, for så vidt som Kommissionen med denne bestemmelse fandt, at Sanitec Europe og Pozzi Ginori havde deltaget i en sådan overtrædelse i en anden periode end perioden fra den 12. maj 2000 til den 9. marts 2001.

— Den omtvistede afgørelses artikel 2, stk. 7, litra a) og f), annulleres, eller, subsidiært, nedsættes den bøde, som i medfør af denne bestemmelse blev pålagt Sanitec Europe alene eller i fællesskab og in solidum med Pozzi Ginori.

— Subsidiært hjemvises sagen til Retten med henblik på, at denne træffer afgørelse i overensstemmelse med Domstolens dom.

— Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler sagsøgerne i første instans' omkostninger for Domstolen samt en passende del af deres omkostninger for Retten.

22 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Kontraappellen afvises og/eller forkastes.

— Sagsøgerne i første instans tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Hovedappellen

Det første anbringende

23 Med det første anbringende, som består af fem led og vedrører den appellerede doms præmis 112-121, har Kommissionen gjort gældende, at Retten tilsidesatte sin begrundelsespligt, og at den begik flere retlige fejl, da den undersøgte beviserne vedrørende den pågældende overtrædelse.

Det første anbringendes første led

– Parternes argumenter

24 Med det første anbringendes første led har Kommissionen gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, da den fandt, at bestyrkelsen af et bevis – i denne sag erklæringen afgivet af American Standard Inc. (herefter »Ideal Standard«) som led i anmodningen om bødefritagelse – krævede et bevis, der bekræftede prissamordningen ved mødet i AFICS den 25. februar 2004. Ifølge denne institution er formålet med kravet om bestyrkelse at undersøge troværdigheden af et bevis. Ved at kræve, at et bevis nødvendigvis understøttes af et andet dokument, og ved ikke at undersøge, om et enkelt bevis kan være troværdigt, fortolkede Retten kravet om bestyrkelse for snævert og tilsidesatte princippet om den frie bevisførelse.

25 Sagsøgerne i første instans har gjort gældende, at det første anbringendes første led skal afvises, idet Kommissionen for det første opfordrer Domstolen til at efterprøve Rettens konklusioner om bestyrkelsen og troværdigheden af Ideal Standards anmodning om bødefritagelse, og argumenterne om troværdigheden af en erklæring afgivet inden for rammerne af en anmodning om bødefritagelse for det andet ikke blev fremført for Retten, selv i mangel af en bestyrkelse ved et andet bevis. Sagsøgerne i første instans har under alle omstændigheder gjort gældende, at det ikke følger af retspraksis, at en erklæring afgivet som led i en anmodning om bødefritagelse på dette punkt kan være så troværdig, at det ikke er nødvendigt at bestyrke oplysningerne heri.

– Domstolens bemærkninger

26 Det skal bemærkes, at Rettens vurdering af bevisværdien af sagens akter, bortset fra tilfælde, hvor reglerne om bevisbyrde og bevisførelse ikke er blevet overholdt, og hvor sagsakterne er blevet gengivet urigtigt, ikke kan anfægtes for Domstolen (dom af 19.12.2013, Siemens mod Kommissionen, C-239/11 P, C-489/11 P og C-498/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:866, præmis 129 og den deri nævnte retspraksis).

27 Spørgsmålet om, hvorvidt Retten overholdt reglerne om bevisbyrde og bevisførelse ved undersøgelsen af de beviser, som Kommissionen lagde til grund for at underbygge, at der forelå en overtrædelse af EU-konkurrenceretten, er derimod et retligt spørgsmål, som kan gøres gældende som led i en appel (dom af 19.12.2013, Siemens mod Kommissionen, C-239/11 P, C-489/11 P og C-498/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:866, præmis 130 og den deri nævnte retspraksis).

28 Som Retten bemærkede i den appellerede doms præmis 105, kan en erklæring fra en virksomhed, der anklages for at have deltaget i et kartel, hvis rigtighed bestrides af flere andre anklagede virksomheder, ikke uden støtte i andre beviser betragtes som et tilstrækkeligt bevis for, at en overtrædelse er begået af disse sidste virksomheder, idet den krævede grad af bestyrkelse kan være mindre, henset til troværdigheden af de pågældende erklæringer (jf. ligeledes dom af 19.12.2013, Siemens mod Kommissionen, C-239/11 P, C-489/11 P og C-498/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:866, præmis 135).

29 I den appellerede doms præmis 117 og 118 anvendte Retten blot denne regel udledt af retspraksis, da den – efter at have fastslået, at Ideal Standards erklæringer, som var afgivet som led i selskabets anmodning om bødefritagelse, var omstridte – fandt, at disse erklæringer følgelig ikke i sig selv kunne anses for at udgøre et tilstrækkeligt bevis for den konkurrencebegrænsende karakter af de drøftelser, som fandt sted under mødet i AFICS den 25. februar 2004.

30 Kommissionens argumenter om, at kravet om bestyrkelse er fortolket for snævert, er følgelig ugrundede.

31 Hvad angår Kommissionens argumenter til anfægtelse af det resultat, som Retten nåede til ved undersøgelsen af et bevis – nemlig den troværdighed og bevisværdi, som Retten tillagde Ideal Standards erklæringer afgivet som led i selskabets anmodning om bødefritagelse – kan disse i medfør af den i denne doms præmis 26 omtalte retspraksis ikke antages til realitetsbehandling under en appelsag, idet Kommissionen hverken har påberåbt sig eller godtgjort en åbenbart urigtig gengivelse af de faktiske omstændigheder eller af beviserne.

32 Det første anbringendes første led skal følgelig delvist afvises, delvist forkastes som ugrundet.

Det første anbringendes andet led

– Parternes argumenter

33 Med det første anbringendes andet led har Kommissionen gjort gældende, at Retten efter urigtigt at have fastslået, at Ideal Standards erklæring skulle bestyrkes af et andet bevis, med urette undlod at undersøge bevisværdien af Roca SARL's (herefter »Roca«) erklæring, bilagt dette selskabs anmodning om bødefritagelse, idet den henviste til den passage i den omtvistede afgørelse, som gengav Rocas svar på klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007. Dels var dette svar ikke engang omfattet af sagsakterne, dels var Retten nået til det diametralt modsatte svar i den sag, der lå til grund for dom af 16. september 2013, Roca mod Kommissionen (T-412/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:444), hvori dette svar var en del af sagsakterne. Endvidere fandt Retten i de parallelle sager, der lå til grund for dom af 16. september 2013, Villeroy & Boch Austria m.fl. mod Kommissionen (T-373/10, T-374/10, T-382/10

og T-402/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:455), og af 16. september 2013, Duravit m.fl. mod Kommissionen (T-364/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:477), med føje, at en erklæring i en anmodning om bødefritagelse kan bestyrkes af en anden erklæring, og konkluderede, at Ideal Standard og Rocas erklæringer bekræftede hinanden, i hvert fald hvad angår masseproducerede varer.

34 Den appellerede dom er følgelig for det første behæftet med en begrundelsesmangel, idet Retten ikke efterprøvede bevisværdien af Rocas erklæring afgivet med henblik på bødefritagelse, idet den erstattede en sådan efterprøvelse med uden for sammenhæng at omtale Rocas svar på klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007, som gengivet i den omtvistede afgørelse. For det andet annullerede Retten en del af den omtvistede afgørelse ved at lægge vægt på et dokument, der ikke fremgår af sagsakterne. For det tredje udgør fortolkningen af Rocas svar en urigtig gengivelse af beviserne, hvilket ses af fortolkningen af dette bevis i de tre nævnte parallelle sager. For det fjerde er Rettens konstatering i den appellerede doms præmis 120 om, at en erklæring med henblik på bødefritagelse ikke kan bestyrke en anden, behæftet med en retlig fejl.

35 Sagsøgerne i første instans har heroverfor gjort gældende, at det første anbringendes andet led skal afvises og under alle omstændigheder er ugrundet. Eftersom Rocas erklæringer afgivet som led i bødefritagelsesproceduren ikke fremgik af sagsakterne for Retten, kan denne nemlig ikke kritiseres for alene at have lagt vægt på de relevante betragtninger i den omtvistede afgørelse. Hvad angår Rocas svar på klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 begik Retten ikke en fejl ved at lægge vægt på de relevante passager i den omtvistede afgørelse, som sagsøgerne i første instans havde påberåbt sig. Endelig har sagsøgerne i første instans gjort gældende, at beviserne ikke blev gengivet urigtigt, eftersom der er tale om forskellige beviser, som er blevet drøftet forskelligt, i forskellige sager.

– Domstolens bemærkninger

36 Det skal indledningsvis fastslås, at Kommissionen i denne sag for det første har påberåbt sig den appellerede doms manglende begrundelse, for det andet, at Retten ikke delvist kunne annullere den omtvistede afgørelse ved at lægge vægt på et dokument, som ikke fremgik af sagsakterne, for det tredje en urigtig gengivelse af beviserne og for det fjerde en fejl ved anvendelsen af bevisreglerne. I modsætning til, hvad sagsøgerne i første instans har gjort gældende, har Kommissionen således ikke blot rejst tvivl om Rettens vurdering af de faktiske omstændigheder eller gentaget de for denne fremførte argumenter. Det første anbringendes andet led kan derfor antages til realitetsbehandling.

37 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt anbringendet er begrundet, har alene Retten, som det allerede er fremhævet i denne doms præmis 26, kompetence til at fastlægge og efterprøve de relevante faktiske omstændigheder samt til at vurdere beviserne, medmindre disse faktiske omstændigheder og beviser er gengivet urigtigt.

38 Endvidere fremgår det af fast retspraksis, at det i medfør af procesreglementets bestemmelser om bevisoptagelse påhviler Unionens retsinstanser at tage stilling til, om fremlæggelse af et dokument er nødvendig under hensyn til sagens faktiske omstændigheder. For så vidt angår Retten fremgår det af bestemmelserne i dens procesreglements artikel 49 og artikel 65, litra b), i den på tidspunktet for den appellerede dom gældende udgave, at anmodning om fremlæggelse af dokumenter vedrørende en sag er en af de foranstaltninger til bevisoptagelse, som Retten kan træffe bestemmelse om når som helst under sagens behandling (jf. i denne retning dom af 2.10.2003, Salzgitter mod Kommissionen, C-182/99 P, EU:C:2003:526, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis, af 2.10.2003, Aristrain mod Kommissionen, C-196/99 P, EU:C:2003:529, præmis 67 og den deri nævnte retspraksis, af 2.10.2003, Ensidesa mod Kommissionen, C-198/99 P, EU:C:2003:530, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis og af 2.10.2003, Corus UK mod Kommissionen, C-199/99 P, EU:C:2003:531, præmis 67 og den deri nævnte retspraksis).

39 Endelig fremgår det af Domstolens faste praksis, at selv om Retten ikke er forpligtet til udtrykkeligt at begrunde sin bedømmelse af, hvilken bevisværdi der skal tillægges de oplysninger, som den har fået forelagt, og navnlig ikke når den finder, at disse er uden betydning eller uden relevans for sagens afgørelse, er den imidlertid forpligtet til at overholde de almindelige retsgrundsætninger og de processuelle regler om bevisbyrde og bevisførelse og til at afholde sig fra at gengive beviserne urigtigt (jf. i denne retning dom af 15.6.2000, Dorsch Consult mod Rådet og Kommissionen, C-237/98 P, EU:C:2000:321, præmis 51).

40 Det fremgår i denne forbindelse af den appellerede doms præmis 120, at Retten med henblik på at efterprøve bevisværdien af Rocas erklæringer i forbindelse med selskabets anmodning om bødefritagelse alene støttede sig på 586. betragtning til den omtvistede afgørelse, som gengiver Rocas svar på klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007. Retten konkluderede på den baggrund, at Kommissionen ikke med føje kunne lægge vægt på disse erklæringer uden beviser, der bestyrkede dem, med henblik på at godtgøre, at der var blevet iværksat en samordning af minimumspriser ved mødet i AFICS den 25. februar 2004.

41 Retten kunne ikke nægte de erklæringer, som Roca afgav som led i sin anmodning om bødefritagelse, enhver bevisværdi ved blot at støtte sig på den nævnte 586. betragtning, som gengiver et dokument, uden at undersøge 556. betragtning til den omtvistede afgørelse, som vedrører disse erklæringer, eller indholdet af disse erklæringer.

42 Retten tilsidesatte herved sin begrundelsespligt samt de regler, der gælder for bevisførelse.

43 Det skal endvidere fastslås, at Kommissionens argument om, at Retten begik en retlig fejl ved i den appellerede doms præmis 120 at finde, at en erklæring afgivet som led i en anmodning om bødefritagelse ikke kan bestyrke en anden, ikke er ugrundet.

44 Idéen om bestyrkelse betyder, at et bevis kan bestyrkes af et andet. Der er ingen regel i Unionens retsorden, som hindrer, at et bestyrkende bevis er af samme art som det, som det bestyrker, dvs. at en erklæring afgivet som led i en anmodning om bødefritagelse bestyrker en anden.

45 Følgelig begik Retten en retlig fejl ved i den appellerede doms præmis 120 at finde, at Kommissionen var forpligtet til at fremlægge yderligere beviser, fordi en erklæring afgivet som led i en anmodning om bødefritagelse ikke kan bestyrke en anden.

46 Det følger af det ovenstående, at det første anbringendes andet led er begrundet, uden at det er nødvendigt at tage stilling til Kommissionens øvrige argumenter til støtte for dette led.

Det første anbringendes tredje led

– Parternes argumenter

47 Med det første anbringendes tredje led har Kommissionen gjort gældende, at Retten i strid med fast retspraksis fortolkede kravet om bestyrkelse af beviser for snævert hvad angår tabellen vedrørende mødet i AFICS den 25. februar 2004. Ifølge denne institution begik Retten en retlig fejl, idet den i den appellerede doms præmis 119 krævede, at denne tabel i sig selv skulle godtgøre, at den pågældende overtrædelse eksisterede, uden at den tog hensyn til de andre beviser og de supplerende forklaringer, navnlig dem, der var indeholdt i Ideal Standards anmodning om bødefritagelse. Retten tilsidesatte desuden sin begrundelsespligt, idet den undlod at undersøge bevisværdien af forklaringerne i denne anmodning. Kommissionen har endvidere anført, at dette led styrkes af den omstændighed, at vurderingen af det samme bevis i dom af 16. september 2013, Duravit m.fl. mod Kommissionen (T-364/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:477), førte til en anden konklusion, nemlig en bekræftelse af denne tabels karakter af bevis.

48 Ifølge sagsøgerne i første instans må dette led afvises, idet Kommissionen har anmodet Domstolen om at foretage en fornyet prøvelse af den vurdering af de faktiske omstændigheder og formaliteten ved beviserne, som Retten foretog. Under alle omstændigheder har sagsøgerne i første instans gjort gældende, at Retten foretog en korrekt undersøgelse af tabellen vedrørende mødet i AFICS den 25. februar 2004. De deler Rettens opfattelse af, at Kommissionen ikke fremlagde forklaringer, der kunne underbygge konklusionen om, at genstanden for dette møde var konkurrencebegrænsende drøftelser.

– Domstolens bemærkninger

49 Som bemærket i denne doms præmis 27 udgør spørgsmålet om, hvorvidt Retten overholdt reglerne om bevisbyrde og bevisførelse ved undersøgelsen af de beviser, som Kommissionen påberåbte sig for at underbygge, at der forelå en overtrædelse af EU-konkurrencereglerne, et retligt spørgsmål, som kan gøres gældende som led i en appel. Det følger heraf, at det første anbringendes tredje led, i modsætning til, hvad sagsøgerne har gjort gældende, kan antages til realitetsbehandling.

50 Hvad angår spørgsmålet, om der er grundlag for det første anbringendes tredje led skal det bemærkes, at det står fast, at da forbuddet mod at deltage i konkurrencebegrænsende praksis og aftaler såvel som de sanktioner, der kan ifaldes ved at overtræde dette forbud, er almindeligt kendt, er det hyppigt forekommende, at de aktiviteter, som en sådan praksis og sådanne aftaler indebærer, gennemføres hemmeligt, at møderne afholdes hemmeligt – som oftest i et tredjeland – og at dokumenterne herom begrænses til et minimum. Selv i tilfælde, hvor Kommissionen opdager dokumenter, der udtrykkeligt viser en ulovlig kontakt mellem erhvervsdrivende, som f.eks. referater fra et møde, er disse normalt kun brudstykkeagtige og spredte, hvorfor det ofte viser sig nødvendigt at rekonstruere visse enkeltheder ved hjælp af følgeslutninger (jf. dom af 7.1.2004, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, EU:C:2004:6, præmis 55 og 56).

51 Endvidere må den omstændighed, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis eller aftale, i de fleste tilfælde udledes ved en slutning ud fra et vist antal sammenfaldende omstændigheder og indicier, der, når de betragtes samlet, og i mangel af en anden logisk forklaring kan udgøre beviset for en tilsidesættelse af konkurrencereglerne (jf. dom af 17.9.2015, Total Marketing Services mod Kommissionen, C-634/13 P, EU:C:2015:614, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

52 Det skal endvidere bemærkes, at det for at fastslå, at der foreligger en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF, er nødvendigt, at Kommissionen tager hensyn til vægtige, præcise og samstemmende beviser. Hver enkelt af de af sidstnævnte fremlagte beviser skal dog ikke nødvendigvis opfylde disse kriterier i forhold til hvert enkelt led i overtrædelsen. Det er tilstrækkeligt, at den række indicier, som nævnte institution har påberåbt sig, bedømt i deres helhed opfylder dette krav (jf. i denne retning dom af 1.7.2010, Knauf Gips mod Kommissionen, C-407/08 P, EU:C:2010:389, præmis 47).

53 Retten fandt i denne forbindelse i den appellerede doms præmis 119, at den tabel, som Ideal Standard havde fremlagt i bilaget til sin anmodning om bødefritagelse, eftersom den ikke var dateret, ikke indeholdt indikationer, som knyttede den til mødet i AFICS den 25. februar 2004, og ikke nævnte navnene på konkurrenterne eller de minimums- og maksimumspriser, som disse konkurrenter skulle anvende, ikke kan bestyrke, at der ved dette møde blev fastsat priser.

54 Det skal fastslås, at Retten herved underkastede denne tabel krav, hvorefter denne tabel, såfremt kravene var opfyldt, i sig selv havde udgjort et tilstrækkeligt bevis til at godtgøre prisfastsættelsen.

55 Kommissionen påberåbte sig imidlertid kun den nævnte tabel som et bestyrkende bevis. Ved at kræve, at et sådant bevis indeholder alle de elementer, der er tilstrækkelige til at godtgøre en prisfastsættelse ved mødet i AFICS den 25. februar 2004, undlod Retten at undersøge, om beviserne kunne styrke

hinanden indbyrdes, og tilsidesatte retspraksis nævnt i denne doms præmis 50-52 (jf. i denne retning dom af 25.1.2007, Salzgitter Mannesmann mod Kommissionen, C-411/04 P, EU:C:2007:54, præmis 44-48).

56 Det må følgelig, fastslås, at det første anbringendes tredje led er begrundet, uden at det er nødvendigt at tage stilling til Kommissionens øvrige argumenter til støtte for dette led.

Det første anbringendes fjerde led

– Parternes argumenter

57 Med det første anbringendes fjerde led har Kommissionen gjort gældende, at Retten tilsidesatte begrundelsespligten i den appellerede dom, idet den ikke undersøgte visse beviser, som var påberåbt i den omtvistede afgørelse, og som bestyrkede erklæringerne fra Ideal Standard og Roca, bl.a. månedlige tabeller med fortrolige tal om afsætningen omtalt i 572.-574. betragtning til den omtvistede afgørelse, der fremgår af Rettens sagsakter, samt Lalignés erklæring. Ifølge Kommissionen havde disse beviser i hvert fald en bestyrkelsesværdi, eftersom de godtgjorde, at der fandt konkurrencebegrænsende kontakter sted i 2004, hvorved de styrkede Ideal Standard og Rocas erklæringer.

58 Sagsøgerne i første instans har gjort gældende, at det første appelanbringendes fjerde led skal afvises, for så vidt som Kommissionen med dette led har anfægtet Rettens vurdering af de faktiske omstændigheder. De har endvidere gjort gældende, at de alene påberåbte sig Lalignés erklæring for Retten med henblik på at godtgøre den manglende sammenhæng mellem Ideal Standards anmodninger om bødefritagelse, og at denne erklæring under alle omstændigheder er uden betydning for tvistens afgørelse.

– Domstolens bemærkninger

59 Indledningsvis skal sagsøgerne i første instans' formalitetsindsigelse af de årsager, der er anført i denne doms præmis 49, forkastes.

60 Hvad angår vurderingen af, om det første appelanbringendes fjerde led er begrundet, skal det bemærkes, at det følger af den i denne doms præmis 39 nævnte retspraksis, at Retten, forudsat at den overholder de almindelige retsgrundsætninger og de processuelle regler om bevisbyrde og bevisførelse og afholder sig fra at gengive beviserne urigtigt, ikke er forpligtet til udtrykkeligt at begrunde sin bedømmelse, med hensyn til hvilken bevisværdi der skal tillægges de oplysninger, som den har fået forelagt, navnlig ikke når den finder, at disse er uden betydning eller uden relevans for sagens afgørelse.

61 Endvidere henhører spørgsmålet om, hvilken beviskraft dokumenterne i sagen har, under den vurdering af de faktiske omstændigheder, som kun Retten kan foretage, og som ikke er undergivet Domstolens prøvelsesret under appelsagen, medmindre Retten har gengivet de forelagte beviser urigtigt, eller det fremgår af de fremlagte dokumenter, at Rettens konstateringer er materielt urigtige (jf. i denne retning dom af 19.3.2015, Dole Food og Dole Fresh Fruit Europe mod Kommissionen, C-286/13 P, EU:C:2015:184, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

62 I nærværende sag undersøgte Retten i den appellerede doms præmis 110-121, om Kommissionen havde godtgjort, at Allia og Produits Céramiques de Touraine SA havde deltaget i drøftelser om samordning af minimumspriserne for masseproducerede varer ved mødet i AFICS den 25. februar 2004.

63 I punkt 90 i sit svarskrift i første instans anførte Kommissionen, at Lalignés erklæring vedrørte en adfærd inden for en anden brancheforening end AFICS. Kommissionen har ikke som led i denne appel anført, at den for Retten gjorde gældende, at der skulle være taget hensyn til dette bevis, der skulle anses for at give mulighed for at bestyrke Ideal Standard og Rocas erklæringer vedrørende mødet i AFICS den 25. februar 2004. På denne baggrund kan Retten ikke kritiseres for ikke at have undersøgt dette bevis ved sin efterprøvelse af de drøftelser, der fandt sted under dette møde.

64 Retten, som i den appellerede doms præmis 117-120 fandt, at ingen beviser bestyrkede Ideal Standard og Rocas erklæringer, hvorfor disse ikke var tilstrækkeligt bevis for de nævnte drøftelsers konkurrencebegrænsende karakter, undersøgte derimod ikke, om de i 572.-574. betragtning til den omtvistede afgørelse nævnte tabeller, som ligeledes fremgik af sagsakterne, således som Kommissionen udtrykkeligt anførte i punkt 97 og 99 i sit svarskrift i første instans, kunne bestyrke disse erklæringer.

65 Det første anbringendes fjerde led er dermed begrundet, for så vidt som Retten herved kritiseres for ikke at have undersøgt disse tabellers bevisværdi.

Det første anbringendes femte led

– Parternes argumenter

66 Med det første anbringendes femte led har Kommissionen gjort gældende, at Retten ved at undlade at undersøge flere beviser og ved at fastsætte for strenge beviskrav hvad angår de beviser, den rent faktisk undersøgte, ikke foretog en samlet vurdering af disse, som den i henhold til fast retspraksis er forpligtet til.

67 Sagsøgerne i første instans har gjort gældende, at det første anbringendes femte led skal afvises, for så vidt som Kommissionen med dette led har anfægtet Rettens vurdering af de faktiske omstændigheder. Endvidere indebærer undersøgelsen af hvert enkelt bevis, og navnlig af dem, der er uden betydning, ikke, at Retten ikke foretog en samlet vurdering.

– Domstolens bemærkninger

68 For det første skal sagsøgernes i første instans' formalitetsindsigelse af de årsager, der er anført i denne doms præmis 49, forkastes.

69 For det andet er det første anbringendes femte led, henset til denne doms præmis 43-45, 49-56, 64 og 65, hvoraf fremgår, at Retten tilsidesatte de gældende regler for beviser, ikke undersøgte bevisværdien af visse af dokumenter i sagsakterne og undlod at efterprøve, om beviserne samlet set kunne bestyrke hinanden indbyrdes, begrundet.

70 Det følger af samtlige de ovenstående bemærkninger, at det første appelanbringende bør tiltrædes delvist.

Det andet anbringende

– Parternes argumenter

71 Med sit andet anbringende har Kommissionen kritiseret Retten for at have draget selvmodsigende konklusioner og givet en selvmodsigende begrundelse i dels den appellerede dom, dels i dom af 16. september 2013, Roca mod Kommissionen (T-412/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:444, præmis 198 og 239), af 16. september 2013, Villeroy & Boch Austria m.fl. mod Kommissionen

(T-373/10, T-374/10, T-382/10 og T-402/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:455, præmis 289 og 290), og af 16. september 2013, Duravit m.fl. mod Kommissionen (T-364/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:477, præmis 324).

72 Selv om det følger af Domstolens faste praksis, at Rettens forpligtelse til at begrunde sine domme i princippet ikke kan indebære, at den skal begrunde den løsning, som den vælger i en sag, i forhold til den løsning, som den vælger i en anden sag, der er indbragt for den, selv om den vedrører den samme afgørelse, er det dog Kommissionens opfattelse, at omstændighederne i denne sag undtagelsesvis begrunder, at den appellerede dom ophæves. Kommissionen har således gjort gældende, at de fire beslægtede sager vedrører den samme afgørelse, de samme betragtninger til denne afgørelse og de samme beviser. Ifølge denne institution kunne disse sager være blevet forenet med henblik på Rettens dom. På den baggrund er det Kommissionens opfattelse, at Retten, når der ikke var grundlag herfor, begik en retlig fejl ved at annullere den omtvistede afgørelse alene hvad angår en af sagsøgerne i første instans.

73 Sagsøgerne i første instans har gjort gældende, at Kommissionens andet anbringende er for generelt og upræcist til at kunne antages til realitetsbehandling. Under alle omstændigheder er der ikke inkonsekvens i den appellerede dom. Såfremt Kommissionens argumenter tiltrædes, betyder det, at sagsøgerne straffes på grundlag af beviser, som burde afvises, og beviser, som ikke var en del af den række af beviser, der var drøftet, hvilket ville være i strid med retten til forsvar og navnlig retten til en retfærdig rettergang.

– Domstolens bemærkninger

74 Henset til konklusionerne i denne doms præmis 41 og 42, hvoraf i det væsentlige fremgår, at Retten ikke kunne nægte Rocas erklæringer, der blev afgivet som led i selskabets anmodning om bødefritagelse, enhver bevisværdi ved udelukkende at lægge vægt på 586. betragtning til den omtvistede afgørelse, er det ufornødent at træffe afgørelse om det andet appelanbringende, der i det væsentlige vedrører en selvmodsigende begrundelse mellem den appellerede dom og dom af 16. september 2013, Roca mod Kommissionen (T-412/10, ikke trykt Sml., EU:T:2013:444), af 16. september 2013, Villeroy & Boch Austria m.fl. mod Kommissionen (T-373/10, T-374/10, T-382/10 og T-402/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:455), og af 16. september 2013, Duravit m.fl. mod Kommissionen (T-364/10, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:477), for så vidt som Retten i den appellerede dom ikke fandt, at disse erklæringer kunne bestyrke Ideal Standards erklæringer og således bevise Allias og Produits Céramiques de Touraines deltagelse i drøftelserne om priser ved mødet i AFICS af 25. februar 2004.

75 Eftersom det første anbringendes andet til femte led skal tiltrædes helt eller delvist, skal punkt 1 og 2 i den appellerede doms konklusion ophæves, for så vidt som Retten for det første annullerede den omtvistede afgørelse, idet den foretog en ufuldstændig undersøgelse af disse beviser, for det andet konkluderede, at et bestyrkende bevis ikke kunne bestyrke prisfastsættelsen ved mødet i AFICS den 25. februar 2004, for det tredje ikke undersøgte bevisværdien af visse beviser, som var omtalt i den omtvistede afgørelse, og som fremgik af sagsakterne, og for det fjerde undlod at efterprøve, om beviserne samlet set kunne bestyrke hinanden indbyrdes. I øvrigt forkastes appellen.

Kontraappellen

76 Til støtte for deres kontraappel har sagsøgerne i første instans påberåbt sig to anbringender, der vedrører den appellerede doms præmis 284-291.

Det første anbringende

Det første anbringendes første led

– Parternes argumenter

77 Sagsøgerne i første instans har gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved ikke at foretage en korrekt anvendelse af retsordningen for anbringenders og argumenters antagelse til realitetsbehandling. Ifølge sagsøgerne i første instans fandt Retten bl.a. med urette, at argumentet om, at klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 var af utilstrækkelig karakter, skulle afvises.

78 Sagsøgerne i første instans har i denne forbindelse gjort gældende, at det i retspraksis meget sjældent fastslås, at et anbringende skal afvises, og at en sådan konklusion kun kan drages, hvis der ikke er fremsat en argumentation til støtte for det pågældende anbringende. Sagsøgerne i første instans har givet en tilstrækkelig begrundelse for dette argument, således at Kommissionen kunne besvare det og endvidere kunne drøfte det i retsmødet, uden at den gjorde gældende, at dette var for uklart eller upræcist.

79 Sagsøgerne i første instans har endvidere subsidiært gjort gældende, at Retten ikke begrundede sin beslutning om ikke at undersøge dette argument, idet den fastslog, at dette var abstrakt formuleret og ikke var tilstrækkeligt præcist til at kunne antages til realitetsbehandling.

80 Kommissionen har for sit vedkommende gjort gældende, at det første anbringendes første led er støttet på en delvis læsning af den appellerede dom samt på en urigtig opfattelse af rækkevidden af Rettens afvisning.

81 Denne institution har i denne forbindelse gjort gældende, at denne konstatering alene vedrørte punkt 158 i sagsøgerne i første instans' svarskrift i første instans, som indeholdt almindelige oplysninger om den i klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 anførte kritik af sagsøgerne i første instans, mens Retten i den appellerede doms præmis 288-290 undersøgte realiteten i kritikken af Pozzi Ginori som følge af dette selskabs deltagelse i møder i Michelangelo-foreningen i Italien Selv om afvisningen fra realitetsbehandling ligeledes vedrørte en del af anbringendet om Italien, for så vidt som Retten undersøgte realiteten i anbringendet om den pågældende overtrædelse i denne medlemsstat, er en sådan afvisning under alle omstændigheder uden betydning. Det følger efter Kommissionens opfattelse heraf, at den appellerede doms begrundelse er tilstrækkelig i denne henseende.

– Domstolens bemærkninger

82 Det skal bemærkes, at Retten i den appellerede doms præmis 286 henviste til retspraksis, hvorefter anbringender, der er abstrakt formuleret, ikke opfylder kravene i statutten for Den Europæiske Unions Domstol og i Rettens procesreglement vedrørende formaliteten.

83 Retten konkluderede i denne forbindelse i den appellerede doms præmis 287, at sagsøgerne i første instans' argument om Kommissionens angivelige tilsidesættelse af sin forpligtelse til i klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 fyldestgørende at redegøre for de klagepunkter, som de sidstnævnte blev foreholdt, måtte afvises, fordi det var formuleret abstrakt og savnede præcisering.

84 I den appellerede doms præmis 288-290 undersøgte Retten imidlertid, om argumentet vedrørende Kommissionens angivelige tilsidesættelse af sin forpligtelse til i klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 fyldestgørende at redegøre for de klagepunkter, som Pozzi Ginori blev foreholdt som følge af sin deltagelse i Michelangelo-foreningen vedrørende flere produktgrupper, var begrundet.

85 Det skal bemærkes, at sagsøgerne i første instans for at underbygge deres argument om en urigtig anvendelse af retsordningen for anbringenders antagelse til realitetsbehandling i det væsentlige har søgt at godtgøre, at deres argument fremsat for Retten, vedrørende beskrivelsen af overtrædelsen begået i Italien, var tilstrækkeligt præcist. Som bemærket i den foregående præmis i denne dom undersøgte Retten, om dette arguments var velbegrundet.

86 Det følger af det ovenfor anførte, at det første anbringendes første led må forkastes som uvirksomt.

Det første anbringendes andet led

– Parternes argumenter

87 Som led i det første anbringendes andet led har sagsøgerne i første instans gjort gældende, at Retten begik en åbenbar retlig fejl eller, subsidiært, gengav de faktiske omstændigheder urigtigt, da den konkluderede, at klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 var tilstrækkelig.

88 Sagsøgerne i første instans har gjort gældende, at Retten anvendte et ukorrekt retligt kriterium med henblik på at vurdere, om de oplysninger, der skal fremgå af en klagepunktsmeddelelse, var tilstrækkelige til at sikre retten til forsvar. Særligt fandt Retten med urette, at det var tilstrækkeligt at anføre, at en »konkurrencebegrænsende adfærd« blev gennemført ved de møder, der var opregnet i klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007, uden at denne adfærds art eller andre oplysninger blev præciseret. Såfremt Retten havde fulgt Domstolens praksis, navnlig dom af 9. juli 2009, Archer Daniels Midland mod Kommissionen (C-511/06 P, EU:C:2009:433), ville den have annulleret den omtvistede afgørelse for så vidt angår overtrædelsen i den keramiske sektor i Italien, eftersom klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 ikke tilstrækkelig præcist angav detaljerne vedrørende denne del af overtrædelsen med henblik på at sikre sagsøgernes i første instans' ret til forsvar. Det er sagsøgerne i første instans' opfattelse, at der i den appellerede dom anvendtes et kriterium om en klagepunktsmeddelelses tilladte minimumsindhold, som ikke opfylder kravene om forståelig meddelelse af anklagerne i overensstemmelse med artikel 6 i den europæiske konvention om beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende rettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«).

89 Subsidiært har sagsøgerne i første instans gjort gældende, at Rettens konklusion om den tilstrækkelige karakter af klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007, der fremgår af den appellerede doms præmis 289, under alle omstændigheder udgør en åbenbart urigtig gengivelse af indholdet af sagsakterne. En sådan konklusion er i øvrigt i strid med den konklusion, som Retten nåede frem til i dom af 16. september 2013, Wabco Europe m.fl. mod Kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), hvad angår den tilstrækkelige karakter af den samme passage i denne klagepunktsmeddelelse.

90 Kommissionen har gjort gældende, at det første anbringendes andet led skal afvises, eftersom det udgør et nyt anbringende, som ikke blev fremsat i første instans. Ifølge denne institution gjorde sagsøgerne for Retten bl.a. gældende, at klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 ikke omtalte nogen faktiske forhold vedrørende Michelangelo-foreningen. Sagsøgerne har således under appellen gjort gældende, at de af Kommissionen fremlagte oplysninger vedrørende »arten« af den konkurrencebegrænsende adfærd ikke fremgik af denne klagepunktsmeddelelse, hvilket udgør et nyt anbringende.

91 Denne institution har gjort gældende, at dette led under alle omstændigheder er ugrundet. Ifølge Kommissionen skal den afgørelse, som vedtages ved afslutningen af en overtrædelsesprocedure i medfør af artikel 101, stk. 1, TEUF, ikke være en præcis kopi af den klagepunktsmeddelelse, der blev meddelt som led i denne procedure, og forpligtelsen til at overholde retten til forsvar er opfyldt, når denne afgørelse ikke anklager de berørte for andre overtrædelser end de i fremstillingen af klagepunkterne anførte og kun lægger de faktiske omstændigheder, som de berørte har haft mulighed for at afgive forklaring om, til grund.

92 Hvad angår sagsøgerne i første instans' argument om, at Retten ikke anvendte det retlige kriterium, der blev fastlagt i dom af 9. juli 2009, Archer Daniels Midland mod Kommissionen (C-511/06 P, EU:C:2009:433), med henblik på at vurdere deres evne til at forsvare sig hensigtsmæssigt, har Kommissionen gjort gældende, at dette argument må forkastes. Ifølge denne institution finder den nævnte dom ikke anvendelse på denne sag, eftersom sagsøgerne i første instans ikke har bestridt, at de havde kendskab til deres tilstedeværelse ved disse møder, til datoerne for de pågældende møder og til beviserne, men alene har gjort gældende, at de ikke havde kendskab til »arten af den konkurrencebegrænsende adfærd«, hvilket er et meget uklart begreb, som ikke godtgør, hvorledes klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 var utilstrækkelig. Denne institution har anført, at den konkurrencebegrænsende adfærd blev beskrevet i denne klagepunktsmeddelelses punkt 256 og 393-400, og at sagsøgerne i første instans med deres svar på denne meddelelse godtgjorde, at de havde forstået konkurrencebegrænsende adfærds »art«, og den manglende tilstrækkelighed af klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 havde således ingen betydning for proceduren.

93 For så vidt som sagsøgerne i første instans' argument om en tilsidesættelse af EMRK's artikel 6 hviler på en forudsætning om, at klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 ikke var tilstrækkelig, har Kommissionen gjort gældende, at der ikke er en sådan grundlæggende forskel mellem denne klagepunktsmeddelelse og den omtvistede afgørelse, at denne artikel kan være tilsidesat.

– Domstolens bemærkninger

94 Det skal bemærkes, at Retten i den appellerede doms præmis 288-291 undersøgte, om oplysningerne i klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 hvad angår Pozzi Ginoris deltagelse i møderne i Michelangelo-foreningen gav sagsøgerne i første instans mulighed for at udøve deres ret til forsvar, idet disse for Retten havde gjort gældende, at denne klagepunktsmeddelelse ikke angav detaljer om den påståede konkurrencebegrænsende adfærd ved møderne i Michelangelo-foreningen.

95 Nærmere bestemt anførte Retten for det første i den appellerede doms præmis 288, at en tabel over møderne i Michelangelo-foreningen vedrørende flere produktgrupper, der fremgår af punkt 277 i klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007, godtgjorde, at Pozzi Ginori deltog i møderne i den nævnte forening, hvorunder den konkurrencebegrænsende adfærd fandt sted, og at de skriftlige beviser for en sådan adfærd fremgik af fodnoterne, der var indsat i denne tabel. Herefter anførte Retten i den appellerede doms præmis 289, at Kommissionens forklaringer vedrørende Pozzi Ginoris deltagelse i møderne i Michelangelo-foreningen vedrørende flere produktgrupper, selv om de var korte, gav sagsøgerne i første instans mulighed for præcist at få kendskab til den adfærd, som Pozzi Ginori blev foreholdt. Endelig bemærkede Retten i den appellerede doms præmis 289, at Kommissionen i punkt 277 i klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 angav arten af den foreholdte adfærd, dens hyppighed, de præcise datoer, hvor den fandt sted, og de beviser, som den rådede over. Retten konkluderede i den appellerede doms præmis 290, at oplysningerne i denne klagepunktsmeddelelse var tilstrækkelige til, at sagsøgerne i første instans kunne udøve deres ret til forsvar.

96 Det skal fastslås, at sagsøgerne i første instans blot har gentaget de argumenter, der allerede var rejst for Retten, og i virkeligheden tilsigter, at Domstolen foretager en fornyet prøvelse af karakteren af klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007. Et sådant argument må således afvises under en appel (jf. analogt dom af 12.9.2006, Reynolds Tobacco m.fl. mod Kommissionen, C-131/03 P, EU:C:2006:541, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).

97 Hvad angår formaliteten med hensyn til argumentet om en tilsidesættelse af EMRK's artikel 6 skal det bemærkes, at dette er støttet på den forudsætning om, at argumentet om, at klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 er utilstrækkelig, kan antages til realitetsbehandling.

98 Da det for det første fremgår af denne doms præmis 96, at det nævnte argument skal afvises, og da sagsøgerne i første instans for det andet ikke har anført, hvorledes Retten tilsidesatte EMRK's artikel 6, men blot generelt har gentaget, at indholdet af klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 ikke overholdt kravene i denne artikel, tilsigter de i det væsentlige, at Domstolen erstatter Rettens vurdering af denne klagepunktsmeddelelses tilstrækkelige karakter med sin egen, uden at de har godtgjort, at der er sket en urigtig gengivelse af de faktiske omstændigheder eller af beviserne. Et sådant argument kan således ikke antages til realitetsbehandling under en appel.

99 Følgelig skal det første anbringendes andet led afvises.

100 Det følger af samtlige de ovenfor anførte bemærkninger, at kontraappellens første anbringende delvist må afvises, delvist må forkastes som uvirksomt.

Det andet anbringende

– Parternes argumenter

101 Med deres andet anbringende har sagsøgerne i første instans gjort gældende, at Retten konkluderede, at klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 var tilstrækkelig hvad angår overtrædelsen i den keramiske sektor i Italien, idet den støttede sig på en selvmodsigende begrundelse i forhold til den begrundelse, som den anvendte i dommene afsagt i beslægtede sager, og at den i denne henseende ikke gav en passende begrundelse for den appellerede dom. De har gjort gældende, at vurderingen af denne klagepunktsmeddelelse hvad angår møderne i Michelangelo-foreningen i dom af 16. september 2013, Wabco Europe m.fl. mod Kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), modsiger Rettens vurdering i den appellerede dom. Ifølge sagsøgerne i første instans skal en klagepunktsmeddelelse have den samme rækkevidde for alle adressaterne.

102 Under alle omstændigheder er Rettens konklusion behæftet med en utilstrækkelig begrundelse, eftersom det ikke er muligt at efterprøve årsagerne til, at vurderingen af detaljeringsgraden i klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007 i den appellerede dom er forskellig fra vurderingen i dom af 16. september 2013, Wabco Europe m.fl. mod Kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449).

103 Kommissionen har anført, at den angiveligt manglende tilstrækkelighed af klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007, hvis denne forudsættes godtgjort, følger af en urigtig gengivelse af sagsakterne, og et sådant argument skal afvises under appellen, eftersom sagsøgerne i første instans ikke har godtgjort en åbenbart urigtig gengivelse, men tilsigter, at Domstolen foretager en fornyet undersøgelse af den appellerede doms præmis 288.

104 Denne institution har endvidere hvad angår sagsøgerne i første instans' argument om, at der er en uoverensstemmelse mellem den appellerede dom og dom af 16. september 2013, Wabco Europe m.fl. mod Kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), gjort gældende, at Retten i princippet ikke er forpligtet til at begrunde den løsning, som den vælger i en sag, i forhold til den løsning, som den vælger i en anden sag, selv om den vedrører den samme afgørelse.

105 Kommissionen har under alle omstændigheder gjort gældende, at der af to årsager er tale om forskellige spørgsmål i de to sager. For det første var der i den sag, der lå til grund for dom af 16. september 2013, Wabco Europe m.fl. mod Kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), tale om en fortolkning af tavshed som svarende til en anerkendelse af en konkurrencebegrænsende adfærd og ikke om den tilstrækkelige karakter af klagepunktsmeddelelsen af 26. marts 2007. For det andet forholdt Pozzi Ginori sig ikke tavst om det anførte vedrørende møderne i Michelangelo-foreningen i Italien, mens Wabco Europe forholdt sig tavs, og Retten skulle fortolke rækkevidden af en sådan

tavshed. Under alle omstændigheder har Kommissionen anført, at den fejl, som Retten potentielt begik i dom af 16. september 2013, Wabco Europe m.fl. mod Kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), ikke begrunder, at denne fejl skal udvides til at omfatte nærværende sag.

106 Ifølge Kommissionen har sagsøgerne i første instans ikke anført noget supplerende bevis, som de ville have forelagt, hvis »arten af den konkurrencebegrænsende adfærd«, der fandt sted ved møderne i Michelangelo-foreningen, var blevet præciseret. På den baggrund er sagsøgerne i første instans' argumenter hypotetiske og ugrundede, og såfremt en retlig fejl er godtgjort, skal den ikke danne grundlag for en annullation af den omtvistede afgørelse, for så vidt som denne vedrører det italienske marked.

– Domstolens bemærkninger

107 Det følger af Domstolens praksis, at Rettens forpligtelse til at begrunde sine domme i princippet ikke kan indebære, at den skal begrunde den løsning, som den vælger i en sag, i forhold til den løsning, som den vælger i en anden sag, der er indbragt for den, selv om den vedrører den samme afgørelse. Domstolen har i denne forbindelse ligeledes fastslået, at såfremt en adressat for en afgørelse beslutter at anlægge et annullationssøgsmål, skal Unionens retsinstanser kun prøve de elementer i afgørelsen, der vedrører den pågældende adressat. De elementer, der vedrører andre adressater, er derimod ikke, undtaget under særlige omstændigheder, omfattet af genstanden for den tvist, som Unionens retsinstanser skal afgøre (jf. dom af 11.7.2013, Team Relocations m.fl. mod Kommissionen, C-444/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:464, præmis 66 og den deri nævnte retspraksis).

108 Dermed skal sagsøgerne i første instans' argument om en angivelig selvmodsigelse mellem den appellerede dom og dom af 16. september 2013, Wabco Europe m.fl. mod Kommissionen (T-380/10, EU:T:2013:449), forkastes.

109 Heraf følger, at det andet kontraappelanbringende må forkastes som ugrundet.

110 Denne kontraappel bør som følge heraf forkastes i sin helhed.

Søgsmålet for Retten

111 I henhold til artikel 61, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol kan Domstolen, når den giver appellanten medhold, ophæve den af Retten trufne afgørelse. Domstolen kan i denne forbindelse enten selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse, eller hjemvise den til Retten til afgørelse.

112 Eftersom Retten bl.a. ikke har foretaget en fuldstændig undersøgelse af beviserne, er sagen ikke moden til påkendelse.

113 Følgelig bør sagen hjemvises til Retten.

Sagens omkostninger

114 Da sagen hjemvises til Retten, skal spørgsmålet om appelsagens omkostninger udsættes.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Første Afdeling):

1) Punkt 1 og 2 i konklusionen i Den Europæiske Unions Rets dom af 16. september 2013, Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, EU:T:2013:457), ophæves.

2) I øvrigt forkastes appellen.

3) Kontraappellen forkastes.

4) Sagen hjemvises til Den Europæiske Unions Ret for så vidt angår den del af Den Europæiske Unions Rets dom af 16. september 2013, Keramag Keramische Werke m.fl. mod Kommissionen (T-379/10 og T-381/10, EU:T:2013:457), der er ophævet ved denne dom.

5) Afgørelsen om sagens omkostninger udsættes.

Underskrifter